

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ב"ה גיליון פרשת תרומה תשפ"ד

פניני תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצוק"ל

דִּבְרַ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ-לִי תְרוּמָה

שואל מרן אדמו"ר זצ"ל:

מהו פשר לשון "וַיִּקְחוּ לִי", שלכאורה צריך הכתוב לומר "ויתנו לי"??

מסביר מרן, שיש בזאת משום מוסר השכל לצדקה, כמו באדם שמחזיק בחפץ חברו בתורת 'פיקדון' וכאשר 'בעל הפיקדון' מגיע לביתו לקבלת פיקדונו, הנפקד מצביע על מקום פלוני בביתו באמרו: "שם מצוי הפיקדון, גש וטלו!"

כן הדבר באדם שהון ועושר בביתו, אל לו להביט על כספו וזהבו כאלו שהינו 'שלו' לגמרי, ואי לכך בשעה שיתבקש הימנו נתינת צדקה יקשה בעיניו לתת לפי שמרגיש שזהו 'כסף שלו' שהרוויח ביגיע כפיו. אלא יש לו לזכור "פִּי ה' אֶלְהִיךָ הוּא הַנֶּתֵן לְךָ פֶּחַ לְעֲשׂוֹת חֵיל"¹ ואין הכסף שלו, שכן "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזֶּהָב נְאֻם ה'!"² הכסף הינו מונח אצלו בתור 'פיקדון' בלבד, עד בוא העני לביתך לבקש הימנו ממון לצדקה. כך ירגיש האדם בעת נתינת צדקה, שיהא כנותן לא 'משלו' אלא יהא כ'מראה מקום' בלבד ל'בעל-הפיקדון' המורה לו "במטותא ממך, בוא וטול משלך כך וכך"!!

וזוהו שמוסיף הכתוב: "תִּקְחוּ אֶת-תְּרוּמָתִי", שכן משלי הנך נוטל ונותן! (ע"כ)

¹ דברים ח, יח.

² חגי ב, ח.

לקט אמרים מספרי רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

דִּבַּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ-לִי תְרוּמָה (כה, א)

על שום מה מְכוּנָה היא ההפרשה לצורך גבוה בשם "תרומה"? ובכלל: כלום זקוק הינו השם יתברך לנטילת "תרומה" מידי אדם כביכול, עד שהתורה תצווה על כך? והלוא מקרא מפורש מעיד ואומר "לִי הַפֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, נָאֵם ד' צְבָאוֹת"³!

מבאר רבנו הקדוש "בית יעקב":

בעצם, הרי הבריאה שייכת כולה להשם יתברך כמאמר הכתוב: "לֵה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ"⁴! אלא שחפץ הבורא להשפיע מחסדיו על הבריות, אי לכך "וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי-אָדָם"⁵. אצל השפעה זו שוות הן הבריות כולן, שכן השם יתברך הינו זן ומפרנס לכל היצורים מקרני ראמים ועד לביצי כינים, ואין הפרש מבחינה זו בין ישראל ובין אומות העולם, שהכול ניזונים מידו יתברך כמאמר 'וַיִּמְכֵן מְזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא'.

אכן הבדל מהותי קיים ועומד בין אופן ההשפעה שניתנת לבני ישראל, לבין אופן ההשפעה המורעפת על אומות העולם.

שכן השפעת הבורא לאומות העולם מתאפיינת בכך, שזו מגיעה אליהן "מאחורי כתפם" כביכול. היינו, לפי שאומות העולם אינן מתעניינות בזהות האלוקית העומדת 'מאחורי' הנתינה, אלא הם חוטפים את השפע והולכים להם. ואלו שפע אלוקי המורעף על ראש ישראל קדושים, הינו מגיע אליהם באורח מישור "פנים אל פנים", שכן ישראל בעת קבלת השפע מכוונים מבטם כלפי בורא העולם הנותן ומשפיע מחסדיו. בני ישראל מכירים היטב בזהות הנותן הגדול, ומודים לפניו על הטובה המורעפת על ראשם בכל עת ועונה.

אך לאשר הכרה עליונה זו נוטה היא להתעמעם מלב האדם – אי לכך נוהג השם יתברך בחסדו להשפיע מעין "מנה עודפת" ביבול, שאותה נדרש איש ישראל להפריש לשם קיום מצוות "תרומות ומעשרות". הודות להפרשה זו

³ חגי ב, ח.

⁴ תהלים כד, א.

⁵ תהלים קטז, טז.

"נזכר" המפריש מידי מי הגיע אליו השפע, והוא נושא עיניו למרום בשבח והודיה למקום יתברך על שהיטיב עמו כרחמיו וכרוב חסדיו.

באמצעות 'הכרה' עליונה זו שמפריש התרומה זוכה לה 'נישא ומתרומם' מכלול כמות התבואה שבידי הבעלים. שכן מעתה ואילך כל כמות מיוחדת על ידי בעליו אל מקורו העליון, והדבר נחקק בתודעתו כנתינה שהורעפה עליו מעמו יתברך.

ועל שום "התרוממות" עילאית זו, המתחוללת כאמור ביבול או בממון בגין ההפרשה, זכאית הינה ההפרשה לכינוי "תְּרוּמָה" – מלשון "התרוממות"!

(בית יעקב)

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה

אומר רבנו בעל "מי השלוח":

התורה רומזת לנו בזאת, שעל אדם להפריש מעתו ומזמנו שעה מסוימת בכל יום, על מנת להתייחד בה עם קונו בענייני עבודת השם ותיקון המעשים.

וזוהו שיאמר הכתוב:

"וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" – כלומר: מתבקש בזאת כל איש ישראל שיפריש מתוך סדר יומו זמן ושעה מיוחדת "לי לשמי", בכדי להתייחד אז בעבודת השי"ת.

(מי השלוח)

*

מֵאֵת כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לִבּוֹ, תִּקְחוּ אֶת-תְּרוּמָתִי

אין נאמר בכתוב "מאת כל איש אשר יתן", אלא: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו".

ללמדך – מדגיש מרן "תפארת יוסף" – כי הגורם שקובע לעניין תוצאת השראת השכינה בלב הנותן (= "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם"⁶) אינו בהכרח כמות הנתינה, אלא איכות הנתינה ומידת "נדיבות הלב" הכרוכה עמה, היא שקובעת את מידת 'השראת השכינה' שתחול בגין כך בנפש הנותן.

⁶ שמות כה, ח.

שכן ככל שימסור אדם נפשו ב"נדיבות לב" יתירה עבור השם יתברך – כך יבקיע ביתר שאת ועז את 'ההסתר' החופף על הנפש, ובהתאם לכך יזכה במידה יתירה של כניסת אור השכינה בנפשו פנימה.

על זה הדרך גם מפרש רבנו בעל "תפארת יוסף" זי"ע לדברי הכתוב לקמן **"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם"**:

"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ", היינו: יש ליהודי לפנות מקום בליבו, עבור השראת השכינה.

ועד היכן תהא 'השראת שכינה' כרוכה באדם? על כך באה התשובה בלשון הכתוב: **"וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם"**! היינו: כמידת 'מקום' שאדם מפנה בליבו עבור השראת השכינה – כך במידה זו יהא אורה של שכינה שורה בלב האדם.

(תפארת יוסף לפרשת תישא, ובמסכת סוכה דף ב.)

*

הקמת המשכן – כתיקון לשורש חטא בני ישראל

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם (כה, ח)

בידוע כי בני ישראל הצטוו אודות הקמת המשכן למחרת יום הכפורים, לאחר שנתבשרו מפני משה רבנו אודות סליחת 'חטא העגל'⁷.

מדוע מצוות הקמת המשכן נמסרה לישראל, רק לאחר 'חטא העגל' ומה השייכות בין כפרת חטא העגל – לצווי הקמת המשכן?

גורם הפנימי לכישלון 'חטא העגל' לאחר מתן תורה

רבנו הקדוש "אורחות חיים" זי"ע מסביר את העניין, וכה דבריו:

בשעת מתן תורה בהר סיני, זכו ישראל להתגלות אלוקית כבירה שלא היה כדוגמתה מימות עולם, כעדות הכתוב⁸ **"כִּי שָׁאֵל-נָא לְיָמִים רֵאשֻׁנִים... הִנְהִיָּה פְּדָבֵר הַגְּדוֹל הַזֶּה אוֹ הַנְּשָׁמֵעַ כְּמוֹהוּ, הִשְׁמַע עִם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר אֵלָיו מִתּוֹךְ-הָאֵשׁ פֶּאֶשֶׁר-שָׁמַעְתָּ אֹתָהּ, וַיַּחֲיֶ?.. אֹתָהּ הִרְאֵתָ לְדַעַת פִּי ה'** הוא

⁷ השוו להלן בפרשת ויקהל, פרק לה-א וברש"י, וכן בפסוקים ד ואילך.

⁸ דברים ד, לב-לג.

הָאֱלֹהִים, אֵין עוֹד מְלַבְדוּ"?! (=רש"י: "כשנתן הקב"ה את התורה, פתח להם הקב"ה שבעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים, וראו שהוא יחידי", ע"כ)

במעמד הנשגב בהר סיני, זכו ישראל להשגות וגילויים למעלה מבינת אנוש, עד כי יכלו למשש בידיים את המציאות האלוקית. נשמותיהם עמדו ברום המעלה כמאמר חז"ל "חֲרוֹת עַל-הַלַּחַת – אַל תִּקְרִי 'חֲרוֹת' אֶלָּא 'חֲרוֹת', חֲרוֹת מִיצַר הַרַע"¹⁰, והם ראו עין בעין כי "אֵין עוֹד מְלַבְדוּ"!

אולם, בחלוף זמן מהמעמד נורא ההוד וכשוך הדי המעמד הנשגב, חשו ישראל עצמם כמי שנפלו "מאיגרא רמה – לבירא עמיקתא" [=מהר גבוה, אל תוך בור עמוק]. ההסתר האלוקי שלפני מתן תורה חזר לשרור במרחבי היקום, ואילו מקבלי התורה חשו עצמם נבוכים ומגששים באפלה. קשה עד מאוד הייתה הסתגלותם ל'שיגרת החיים' והמעבר אל 'חיי היום יום'; הדי ההתגלות האלוקית שאותה חוו בעוצמה כה אדירה, טרם שככו ואלה הותירו תוהים ומחזורים אחר נקודת אחיזה כלשהי – ואינם מוצאים.

ברגע קשה זה ולתוך חלל זה העצום שנפער בנפשם – מצא השטן לדאבון לב, בסיוע 'ערב רב' שבעם, פרצה רחבה כדי לחדור בה לליבותיהם של ישראל, והיו מציגים בפני בני העם כמין אלוהות מתוצרת עצמית "אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ"¹¹ כביכול. לאמור: לא עוד תהייה בלתי פוסקת אחר מבוקש נעלם שאיננו, אלא יש לפנינו בעולמנו הארצי "נציג" חי של אלוהות כביכול הנראה ומוחש לעיני בשר, כזה שניתן להיאחז ולהחזיק בו 'הס כי לא להזכיר'!

רעיונות תעתועים הללו קנו שביתה בלב רבים, ובצורה כזאת "הצליח מעשה שטן" להוליך את בני ישראל שולל, ולחולל שמות בקרב מאמינים בני מאמינים, לדאבון הלב. וזהו שגרם להתחוללות חטא הנורא רחמנא ליצלן, שתוצאותיו הכואבות מורגשות היטב בעם ישראל עד עצם היום הזה.

מכיוון שנוכחו ישראל במהות חטאם הגדול, אזי "וַיִּתְאַבְּלוּ, וְלֹא שָׁתוּ אִישׁ עֵדֵיו עֲלֵיו"¹², ובמשך כל התקופה שלאחר מכן עסקו בתעניות ושבנו בתשובה שלימה¹³. אף משה רבנו, רועה נאמן, היה מתנפל בתפילה ובתחנונים לפני ה'

⁹ דברים ד, לה.

¹⁰ מאמר השגור בספרים, אבל אינו בלשון זה אלא כעין זה בשבת (קמו.) כשעמדו בהר סיני פסקה זוהמתן ע"ש

¹¹ שמות לב, א.

¹² שמות לג, ד.

¹³ השו" טור אורח חיים, סימן תקפא.

במשך ארבעים יום וארבעים לילה למען עם ישראל "וְאֶת־נֶפֶל לְפָנַי ה'"
פְּרָאשָׁה"¹⁴, עד כי נאמר לו מלפני ה' שיעלה בשנית ההרה לקבל הלוחות
השניות. רק לאחר ארבעים יום וארבעים לילה הללו – בעצם יום הכפורים,
נתבשר משה רבנו מפי הקב"ה על סליחת העוון הקשה של ישראל.

'הקמת המשכן' בידי ישראל –

כתיקון המצב שגרם לחטא בני ישראל

**אלא שלאחר 'מצב החדש' שהתהווה עקב החטא – עדיין נותר בפתחו 'סימן
שאלה' גדול:**

הלוא 'מכשול' דומה לאשר אירע, עלול הינו לצוץ פעם נוספת חלילה! שכן
מטבע הדברים כל חטא שאין משרשים אחריו, ושורשיו נשארים פזורים
בשטח, מסוגלים שורשים אלו להצמיח פרי באושים כיוצא בו! ואילו כאן
שורש הכישלון, קרי חפצם והשתוקקותם של בני ישראל לאלוהות מוחשית
עלי אדמות – טרם בא על סיפוקו, ומי לידינו יתקע שמאורע חמור מעין
שאיירע, לא יישנה חס ושלום! הכיצד עשויה אפוא תשובתם של בני ישראל
להועיל, בשעה שטרם קיימת ערובה בטוחה מפני הישנות חטא כזה בעתיד?!

אי לכך – מצווה כעת הבורא יתברך את ישראל אודות "הקמת המשכן".

עצם הקמת המשכן יש בו משום גילוי אלוקי, כי ישראל בשורשם טהורים
ונקיים הם וש"יכים בפנימיות ליבם אל השם יתברך, ואף כישלונם החמור
אירע כמבואר כתוצאה מהשתוקקותם היתירה לגילוי ארצי, שישמש עבורם
כדמות "בת קול" ל"מעמד הר סיני". כתשובה לרצון עמוק זה, מגיעה כעת
מצוות הקמת המשכן, המעידה באופן מפורש על כך כי "שכינה שורה
בישראל". מכאן ואילך, כל נפש בישראל הדורשת ומבקשת השם, תוכל
למצוא את מבוקשה באהל-מועד, ובקורבנות הקרבים על גבי מזבח ה'.

הקמת "אהל מועד" משמשת היא אפוא בתור "תיקון" לשורש התהוות
חטא העגל, ונועדה בד בבד לשמש כמילוי מבוקשם הטהור של בני ישראל
לגילוי ממשי של השראת השכינה בקרבם.

[סוד ישרים]

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם, זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֵׁת... וְעָשׂוּ לִי

מִקְדָּשׁ, וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכָם [כה ג, ח]

כיצד עשויים "זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֵׁת", אשר הינם בסך הכול מיני מתכות חומריים, לגרום ולהביא לידי השראת השכינה?

מאיר מרן הקדוש בעל "בית יעקב":

פנימיות חפצי עולם הזה, רצופה היא בעצם 'אהבת השם' ו'יראת השם', ואילו מעטפת הגשמית שלהם שנגלית לעינינו הינה משמשת להם בסך הכול בתור "מלבוש חיצוני" גרידא.

הלכך מתבטא הכתוב לאמור "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, נָאִם ה' צְבָאוֹת"¹⁵! ולכאורה יש להבין: כלום כסף וזהב 'חפצי שמים' הינם, עד שיתפאר בם הכתוב בלשון "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נָאִם ה'?"

אכן על פי המבואר בספרים הקדושים, "כסף וזהב" מהווים בפנימיותם מידות קדושות עליונות, המשמשים כינוי ולבוש למידות כמו "יראה" ו"אהבה". היינו: "זהב" רומז למידת 'יראה' (= "מִצְפּוֹן זָהָב" יִאֲתָה"¹⁶, "אֲשֶׁר-צָפְנָתָ לִירְאָיָה"¹⁷), ואילו "כסף" הינו רומז למידת 'אהבה' (=מלשון "נכסף נכספתי"). אלא שבארץ התחתונה 'מתלבשות' להן מידות שמים הללו בדמות מתכות "כסף וזהב" חומריים גרידא. וכך הדבר בכל מיני יקרות שמצויים בארץ, שבעולם החומר נתונים הינם במעטה לבוש חומרי שמחפה על פנימיותם, הרמה לאין ערוך מחיצוניותם הנראית לעין.

בהבאת יקר חפצי "עולם הזה" לצורך מלאכת המשכן מעלים אפוא בני ישראל את כל יקר מעשה הבריאה, לתכלית בריאתם העליונה, ובאמצעות זאת מתקיים בהם כדבר הכתוב "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכָם"! היינו: השם יתברך ישרה את שכינתו בתחתונים ובמעשי הבריאה, באמצעות פועל ידם של בני ישראל המנשאים הבריאה כולה למקור שורשה העליון.

והן זהו כל יעוד ותכלית הקמת המשכן בישראל.

(בית יעקב)

¹⁵ חגי ב, ח.

¹⁶ איוב לז, כב.

¹⁷ תהלים לא, כ.

וְעָשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁיטִים, אֲמֹתַיִם וְחֲצֵי אַרְפוֹ, וְאֲמָה וְחֲצֵי רְחִבּוֹ, וְאֲמָה וְחֲצֵי קָמְתּוֹ [כה-י]

תופעה בולטת הננו מוצאים באמות המידה של ארון הברית: כולן "לחצאים" ניתנו, ואין בהן שום מידה 'שלימה'! [= "אמתים וחצי... ואמה וחצי" ..]

אומר על כך רבנו הקדוש "מי השלוח":

'ארון הברית' – הינו מסמל כידוע את התורה הקדושה. שכן "לוחות ושברי לוחות מונחים בארון"¹⁸ כמאמר הכתוב: "וְאֶל־הָאָרֶן תִּתֵּן־אֶת הָעֵדוּת, אֲשֶׁר אֶתֵּן אֵלֶיךָ"¹⁹!

דבר זה ללמדנו בא, כי "דברי תורה" אינם נמסרים לאדם בתור "קניין" עצמי, אלא אם כן מתהלך האדם תדיר בתחושת "חסר" בלעדיהם. היינו, האדם מרגיש בליבו פנימה כי לולא דברי תורה הריהו כמין "חצי" דבר מחוסר שלימות, והינו מחזר תדיר אחר מחציתו האחרת כדי שזו 'תשלימו'!

לפי ש'דברי תורה' אינם נקנים בלב אדם שהם משמשים אצלו רק כמין 'תוספת' או "השלמה", סוג של תשוקה בעלמא להוסיף חכמה על חוכמתו. שהרי תורה הקדושה הינה כידוע חוכמתו הקדומה והסתומה של הקדוש ברוך הוא "חמדה גנוזה" שמלאכי השרת התאוּו אליה וחמדו אותה עוד מימי קדם בטרם "מתן תורה" בטענם לפני הבורא יתברך: "מָה אֲנֹשׁ פִּי תִזְכְּרֵנוּ.. תִּנְהַה הוֹדֵךְ עַל־הַשְּׁמַיִם"²⁰! ואי אפשר לקנותה כדרך שקונים שאר חכמות העולם.

רק באופן האמור, כשאדם ממולא השתוקקות לדברי תורה ומרגיש עצמו "חסר" בלעדיהם – נקנים דברי תורה לאדם ונמסכים בדמו!

(מי השלוח)

על יסוד האמור, מבאר רבנו בעל "מי השלוח", את המעשה המובא בספר הקדוש "תנא דבי אליהו"²¹. שזה לשון מדרש "תנא דבי אליהו":

"פעם אחת הייתי [=כך אליהו מספר על עצמו] עובר ממקום למקום.. בא אצלי תלמיד אחד שאינו בקי בהלכה, ואמר לי: "עוסק אני

¹⁸ ברכות ח, ב: "כדאמר ר' יהושע בן לוי, היזהרו בזקן ששכח תלמודו, שהרי לוחות ושברי לוחות מונחין בארון".

¹⁹ כה, כא.

²⁰ תהלים ח, ג; והשוו: שבת פח, א.

²¹ תנא דבי אליהו רבה, פרק כ"ב.

בדברי תורה, ומחמד ומתאוזה ומצפה אני אם תורה תבוא אלי –
ואין התורה באה אליי!..

”אמרתי לו:

”בני! לא זכה האיש לדברי תורה אלא אם כן הוא מוסר נפשו למיתה
עליה לכבוד שמים, כשור הזה שמכניסים אותו לעול והוא מוסר
עצמו על כבוד בעליו לעובדו, שנאמר²² וְרַב־תְּבוּאוֹת בְּכַח שׁוֹר!
[ע”כ]

נשאלת השאלה:

וכי מה חסר היה באותו תלמיד שהביע משאלתו והשתוקקותו לדברי תורה,
עד שכה נענה מפי אליהו הנביא, בדברי מוסר מפלחי כליות כאלה?

יתירה מזו:

אותו תלמיד, לבטח בגדר ”תלמיד הגון” היה וכוונתו לטובה, שאלמלא כן מן
הסתם לא היה זוכה ל”גילוי אליהו”.. מתעצמת אפוא השאלה: מדוע אכן
נענה התלמיד מפי אליהו זכור לטוב – כפי שנענה??

אך לאור האמור, מסיק רבנו ”מי השלוח”:

כוונתו של אותו תלמיד הייתה אמנם לטובה, אך מדבריו ניתן להתרשם כי
”השתוקקותו” לדברי תורה (=”מחמד ומצפה ומתאוזה אני אם תורה תבוא
אלי!”) אינה נובעת מתוך תחושה שדברי תורה ‘חסרים לנשמתו’ ובנפשו
הדבר, כי אם מתוך שדברי תורה הנם פשוט ערבים לחכו.. אי לכך נפשו
מחמדתם ועורגת אליהם, כדוגמת שאר חכמות עיוניות ושכליות שבעולם,
להבדיל, שמבקש החכמה יתאוזה להן וייכסף לשמען.

לכן השכילו אליהו הנביא לאותו תלמיד טועה, והעמידו על האמת באמרו:

”לא כן הדבר, בני! היינו: לא כך צריכים הם בני האדם להתאוות לדברי תורה
קדושים, ולא בְּזוֹ הַדֶּרֶךְ קונה האדם לדברי תורה. שכן ”לא זכה האיש לדברי
תורה, אלא אם כן מוסר עצמו למיתה עליה!” היינו: אין זוכה אדם לתורה
רק באם דברי תורה יקרים בעיניו וחסרים מאוד לנפש בעליהם, באופן
שבלעדיהם האדם חש כאלו ‘חיינו אינם חיים’ – רק תחת תחושה כזו ”זוכה
האיש לדברי תורה!”

[מי השלוח]

בהתאם לכך מוסבר מעשה נוסף, המובא אף הוא בספר "תנא דבי אליהו"²³:

וכך מסופר במעשה זה מפי אליהו הנביא זכור לטוב:

"פעם אחת הייתי מהלך ממקום למקום, ומצאני אדם אחד, שלא היה בו לא מקרא ולא משנה, והיה מתלוצץ ומלעיג בדברים ובא כנגדי.

"ואמרתי לו: – בני! מה אתה משיב לאביך שבשמים ליום הדין"? (=על כך שאינו לא במקרא ולא במשנה)

"ואמר לי: – רבי, יש לי דברים שאני משיבו: "בינה ודעת לא נתנו לי מן השמים, שאקרא ואשנה"!

"ואמרתי לו: – בני, מה מלאכתך?"

"ואמר לי: – "צייד אני"!

"ואמרתי לו: – בני, מי לימדך ואמר לך שתביא פשתן, ותארגהו מצודות, ותשליכהו לים, ותעלה דגים מן הים?"

"ואמר לי: – "רבי, בזה נתנו לי בינה ודעת מן השמים"!

"ואמרתי לו:

" – ומה להביא פשתן, ולארוג מצודות, ולהשליך לים ולהעלות דגים מן הים – נתנו לך בינה ודעת מן השמים; "לדברי תורה" שכתוב בהם²⁴ "פִּי קָרוֹב אֵלַיךָ הַדָּבָר מְאֹד, בְּפִיךָ וּבְלִבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ" – לא נתנו לך בינה ודעת מן השמים"!

"מיד היה מרים קולו ובוכה ומתאנח, ואמרתי לו:

"בני, אל ירע לך, אלא כל שאר בני אדם באי עולם הן משיבים תשובה זו על אותו עניין שהן עוסקים בו, אבל מעשיהן מוכיחים עליהן" ... (=ע"כ)

מבאר מורנו ורבנו בעל "מי השלוח":

לכאורה, הרי לא חידש אליהו הנביא מאום לאותו אדם. מה אפוא חשף אליהו בדבריו אל אותו האיש, עד שחפו פניו ולא מצא מענה?!

²³ 'תנא דבי אליהו זוטא' פרק יד.

²⁴ דברים ל, יד.

אליהו הנביא היה מראה לאותו אדם בור ועם הארץ, שעד כמה שנעדר הינו כישרון טבעי מולד, אבל בעת שמדובר במחייטו ופרנסתו של אדם "לפתע פתאום" הא מגלה בנפשו 'כישורים נסתרים'.. שבזמן שהדברים נוגעים בעיקר חיי אדם, שם נוכח הינו לדעת שיש בידו היכולת והכישרון "לגדל פשתן, לארוג מצודות, להשליך לים, וכן לצוד דגים", ועוד היד נטויה..

מתברר אפוא, כי אין הדבר תלוי אלא באדם עצמו, עד כמה שהדבר נוגע לו בצפור נפשו שידע ויבין בתורה. כי באם נרגיש בעצמנו שדברי תורה הם לגבינו בבחינת "כי הם חיינו וארך ימינו", אזי נגלה מבלי ספק כי "בינה ודעת נתנו לנו משמים"! ובכוחנו ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה הזאת, כמאמר הכתוב²⁵ "פִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת.. לא-נִפְלֵאת הוּא מִמֶּנּוּ, וְלֹא-רַחֲקָה הוּא, לֹא בַשָּׁמַיִם הוּא.. וְלֹא-מֵעֵבֶר לַיָּם הוּא.. פִּי-קְרוֹב אֵלַיךָ הַדְּבָר מְאֹד, בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ!"

(מי השלוח)

*

בְּטִבְעַת הָאָרֶץ יִהְיוּ הַבַּדִּים, לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ.. [כה, טו]

רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע עומד כאן על נקודה מעניינת:

בכל כלי המשכן נכחו 'בדים' בכלים: בארון, בשלחן ובשני המזבחות. ואלו בכלי המקדש שעשה שלמה המלך, לא נכחו 'בדים' באף כלי, מלבד בארון²⁶.

הדבר הזה, אומר רבנו, נבע מעיקר תשמישם של 'בדים' הללו בכלים השונים.

בכלי המשכן, הוצרכו הבדים לשם נשיאת הכלים השונים וטלטולם ממקום למקום, בעת מסעי וחניות המשכן. זאת בניגוד לבית המקדש, שבו כלים האלו עמדו במשך כל הזמן במשכן אחד קבוע – הלכך לא התקיים בהם הצורך בבדים. לבד מארון העדות, שבו היו בדים משמשים בתור חלק בלתי נפרד בכלי, כדוגמת כפורת וכרובים שנוכחים היו בתמידות על גבי הארון.

²⁵ דברים ל, יא-יד.

²⁶ השולחן והמזבח ששימשו במקדש נבנו מחדש, לבד מארון הברית שעשה משה, ראו מלכים-א, ח, דה"ב, ד.

זוהי גם הסיבה לכך, שנצטוונו בתורה במצווה מיוחדת של "בְּטִבְעַת הָאָרוֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים, לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ!" שזו אחת ממצוות התורה, כפי שמנו אותה מוני המצוות.

זאת, לבל נחשוב שבדי הארון נועדו לצורך המסעות גרידא לנשיאת הארון בהם כמאמר הכתוב: "וְהִבַּאתְ אֶת־הַבַּדִּים בְּטִבְעַת.. לְשֵׂאת אֶת־הָאָרוֹן בָּהֶם"²⁷. לא כן הדבר! אלא 'בדים' הללו תפקיד עליון נועד להם להיות חלק ממציאות 'ארון הברית', שהארון בקדושתו פועל רק יחד עם בדיו, אי לכך מצווה התורה כי "בְּטִבְעַת הָאָרוֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים, לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ" אף שלא בזמן המסעות. וכך אמנם היה בזמן המקדש, אף שלא היו מתקיימים מסעות כלל.

(בית יעקב, אות מה)

בְּטִבְעַת הָאָרוֹן יִהְיוּ הַבַּדִּים, לֹא יִסְרוּ מִמֶּנּוּ..

במה מיוחדים הם בדי הארון משאר בדי כלי המשכן [=שולחן, מזבח], שאין להסיר הבדים הימנו לעולמים??

את זו דורש רבנו "בית יעקב" ז"ע כמין חומר:

"ארון העדות" הינו רומז כידוע לתורה, שכן "לוחות ושברי לוחות מונחים בארון"²⁸, ואלו "בדי הארון" מסמלים את אחיזתו של איש ישראל בתורה, היינו את החיבה העזה שליבו הוגה אליה, ואת שאיפתו התמידית של בר ישראל להיות מושפע ועומד בדרך התורה. ואכן בגמרא מצינו²⁹ כי אחת התופעות הפלאיות שהיו מצביעים עליה בימי בית המקדש בפני עולי הרגל, קשורה הייתה בארון הברית כאשר בדי הארון בלטו דרך הכפורת כדדים הללו המלאים להם בחלב – להראות גודל חיבתם של ישראל לפני המקום ואת רצונו התדירי להשפיע עליהם דברי תורה.

לכך היו בדים הללו מהווים חלק בלתי נפרד מן 'ארון העדות' ואסור היה שיסורו הימנו אפילו לרגע קט, שכן באמצעותם של בדי הארון היה מושפע ומורעף על ישראל באופן תמידי דברי תורה ואהבת התורה, בבחינת "יותר ממה שעגל רוצה לינק, פרה רוצה להניק"³⁰!

²⁷ שמות כה, יד.

²⁸ ברכות ח, ב: "הזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו, שהרי לוחות ושברי לוחות מונחין בארון" (ע"כ).

²⁹ יומא נד, א.

³⁰ פסחים ק"ב, א.

יתירה מכך – מאלפנו בינה מורנו "בית יעקב":

"בדי הארון" כפי ההלכה לא היו סרים מן הארון לעולם, ואף שהיו 'מתפרקים' ונעים בתוך הטבעות, לא היו נשמטים מהן כליל³¹. כל זאת בכדי להורות לנו "דרך התורה" שבה נאמר "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה"³², היינו: שיהא אדם הוגה תדיר בדברי תורה ובאהבתה ישגה תמיד. ואף במקום או בזמן שאינו מסוגל ללמוד באופן ממשי, כגון שגופו ייגע וחלוש, לפחות יימשך בליבו אחר דברי תורה ויהא לו עסק כלשהו עמה, ולא 'יישמט' הימנה כליל.

בדרך דומה תספר לנו הגמרא אודות רבי זירא, שבשעה שנחלש מגרסת לימודו ולא היה בכוחו ללמוד, היה מתיישב אז בפתח בית המדרש באמרו לנפשו "בשעה שיעברו כאן החכמים בדרכם להיכנס לבית המדרש, אקום בפניהם, ואקבל בגיזן כך שכר"³³! עניין זה השתקף בבדי הארון שהיו כאמור "מתפרקים אבל אינם נשמטים"! דבר שמורה לנו אודות "אהבת התורה" שצריכה להיות תקועה בלב איש ישראל תמיד ולא תסור ממנו לעולם.

(בית יעקב, שם)

*

וְעֲשִׂיתָ אֶת-הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן, עֲצֵי שֵׁטִים עֲמֻדִים... [כו, טו]

יעקב אבינו נטע ארזים במצרים, וכשמת, ציווה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים, ואמר להם: 'עתיד הקב"ה לצוות אתכם לעשות משכן במדבר מעצי שטים, ראו שיהיו מזומנים בידכם!'

(רש"י, בשם מדרש תנחומא)

מה טיבם של "ארזים" הללו שנטע אותם יעקב אבינו, ואשר נשאו איתם בני ישראל בעת יציאתם ממצרים??

מנהיר מרן בעל "בית יעקב":

"ארזים" הללו הם אותם "קדושות" עליונות, שנקבעו והושרשו בנפשות בני ישראל פנימה במשך שנות הגלות במצרים.

³¹ השוו: יומא עב, א.

³² יהושע א, ח.

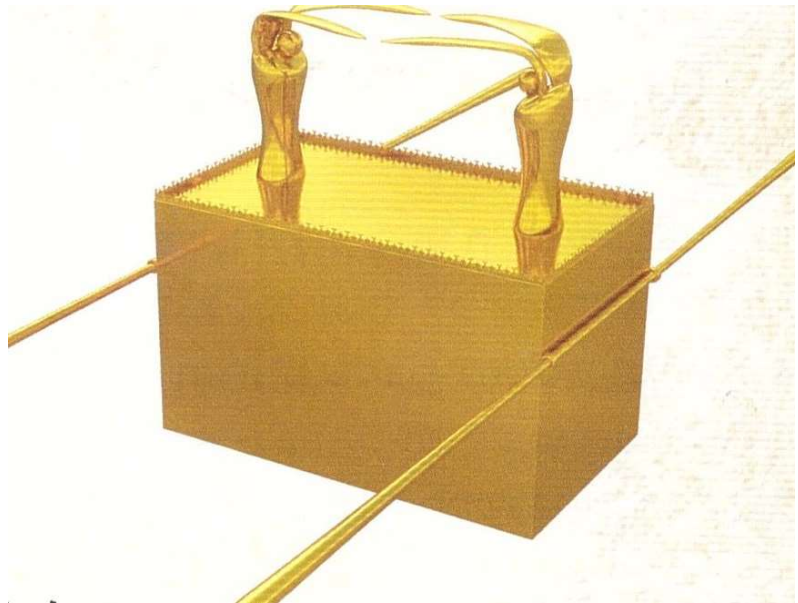
³³ השוו: ברכות כח, א.

שכן לאורך שנות הגלות הקשות, למרות שבני ישראל שקועים היו במ"ט שערי טומאה, מכל מקום עדיין היו משמרים באדיקות מרובה אותם סממנים חיצוניים של היהדות כפי שקיבלום מיעקב אביהם, שהוא נטע קדושות אלו בעומק ליבם, והם: "שלא שינו את שמם, ולא שינו את לבושם - ולא שינו לשונם"³⁴!

קדושות הללו ניטעו והושרשו בלב בני ישראל בעודם בארץ מצרים, והן אלה ששימרו את זהותם ומעמדם כעם בבחינת "גוי מְקָרַב גוי"³⁵, עד כי ריחם עליהם ה' אלוהי אבותיהם וגאלם. ומכוחם של "ארזים" הללו שנטלו ישראל עמם ביציאתם ממצרים - הוקם והועמד 'משכן העדות' בבחינת "עצי שטים עומדים", עצי קודש שהיו עומדים "כדרך גדילתם בקומתם ובצביונם"³⁶!

זהו אפוא סוד כוחם של "עצי שטים עומדים", שמהם כאמור הוקם המשכן.

[בית יעקב, עניין לה]

³⁴ ילקוט שמעוני, פרשת בשלח ופרשת אמור, פסיקתא. אבל לא שינו לבושם אינו נמנה עמהם, ומקורו בדרוש בעל ההגדה על הפסוק 'ויהיו שם לגוי גדול', מלמד שהיו ישראל מצוינים שם, והיינו על ידי לבושם המיוחד.

³⁵ דברים ד, לד.

³⁶ יומא עב, א.

תבנית המשכן וחצר המשכן

שבת שלום ומבורך !

כל הזכויות שמורות -
להוצאת "תפארת ראדזין"